

TÜRKİYE’DE DEPREMLER VE SOSYAL BOYUTLARI: TOPLUMSAL DAYANIKLILIK İÇİN ÖNERİLER

Oya Açıkalin^a, Yahya Çiftçi^b

^a*Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü*

^b*Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü*

(yahyaciftci@gmail.com)

ÖZ

Anadolu’nun jeolojik özellikleri hakkında var olan bilgi birikimine rağmen nasıl oldu da Türkiye’de toplum hâlâ depremlere karşı yeterince hazırlıklı hale gelemedi? Bu bildirin amacı, bu sorunun cevabını sosyal ve doğa bilimcilerinin ortak tartışmasına açmaktır.

Var olan bilgi birikimi, geçmiş 2000 yılda büyük yıkım yaratan depremlerin olduğunu kaydetmekte ve gelecekte de benzerlerinin olacağını öngörmektedir. Üstelik 1999’daki Marmara ve Düzce depremlerinin ardından Türkiye bir dizi yeni kurum ve mevzuat da geliştirmiştir. Ne var ki 2011’deki Van-Erciş depremi, fiziksel sarsıntılardan çok toplumsal bilgisizlikleri vurgulamıştır. Sosyal boyutlu araştırmalar, Van’ın yüksek deprem riski içeren bir bölgede olduğunun halk arasında yaygın şekilde bilinmediğine, hatta kimi kamu yöneticilerinin de bilgi düzeyinin çok farklı olmadığına işaret etmiştir. Bu tür bulgular, bilim toplulukları tarafından geliştirilen teknik bilgiye ve toplumsal örgütlenme önerilerine sıradan insanların erişemediğini göstermektedir. Bu durumda insanın aklına, “Bir kez de Van depremleri sonrasında geliştirilen yeni kurum ve mevzuat sayesinde gerekli bilgi halka aktarılabildi mi?” diye sormak geliyor. Bu soruya bir cevap verebilmek için Marmara depremleri sonrasında gerçekleştirilip sosyal boyut hakkında da söz söylemiş olan bir dizi bilimsel toplantının içerikleri analiz edilecektir.

Bu bildiri, temel sorun alanlarından birinin, depreme hazırlığın doğal-teknik boyutlarının, yeni yaklaşımlar kullanarak kişisel-sosyal-kültürel-ekonomik-politik boyutlarla ilişkilendirilememesi olduğunu iddia etmektedir. Bu soruna karşı önerdiğimiz strateji, sosyal ve doğal bilim topluluklarının kendi aralarında ve sivil toplumun diğer unsurlarıyla etkin iletişimi kolaylaştırabilecek tam katılımcı bir yaklaşım kullanılmasıdır. Etkin iletişimin kolektif ağırları güçlendirebileceğini ve bu yolla politika, plan ve program yapım ve uygulama süreçleri üzerinde kamu yararı ilkesinin etkisini artırabileceğini değerlendiriyoruz. Bu yöndeki çabaların sonuçlarından biri, daha iyi korunmuş doğal ve yapıllı çevreler olabilir. Çözüm bulma işini devletin üstüne atmak yerine sivil toplumda tartışmaya başlamak gibi, kamusal alandaki karmaşık sorunlarla alışıldık başa çıkma yollarımızı değiştirmesi bakımından bu, yeni bir öneridir.

Anahtar Kelimeler:Jeoloji, deprem kültürü, sosyal bilimler, sivil toplum, afete dayanıklılık, Türkiye

GEOLOGICAL FACTS AND SOCIAL ASPECTS OF EARTHQUAKES IN TURKEY: SUGGESTIONS FOR SOCIAL RESILIENCE

Oya Açıklalın^a, Yahya Çiftçi^b

^aKaramanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

^bMaden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü

(yahyaciftci@gmail.com)

ABSTRACT

The objective of this paper is to start a joint discussion with social and natural scientists as to why society in Turkey is still unprepared for earthquakes despite accumulated knowledge about Anatolian geology.

This knowledge includes devastating earthquakes recorded in the past 2000 years and predicted to recur in the future. Moreover, Turkey initiated new institutions and legislations after Marmara and Düzce earthquakes in 1999. However, Van-Erciş earthquake in 2011 underlined societal "ignorance" rather than physical shakes as social research findings indicate that Van's location in a high risk zone was not commonly known in the general public nor by the representatives of public administrations. This means that technical knowledge and organizational recommendations developed by scientific communities were not accessible to lay people. Therefore a question rises as to whether new institutions and legislations initiated after the post-Van era were able to transfer required knowledge to the general public. To provide an answer to this question the presentation analyzes the content of some selected scientific meetings which touched upon the social aspects of earthquakes in the post-Marmara era.

The presentation argues that a significant problem is to connect natural-technical aspects of preparedness with personal-social-cultural-economical-political aspects of this issue with new approaches. Hence, we propose a strategy based on a bottom up participatory approach for achieving effective communication among scientific communities (social and natural sciences) within themselves and with civil society. We suggest that an effective communication might help strengthen collective networks, which would then increase public influence on the design and implementation of policies, plans and programs. An output of this endeavor could be better protected natural and human-made environments. This suggestion is new in the sense that it changes our conventional ways and means of dealing with complicated problems in public sphere by developing solutions in civil society not by-passing them to the state.

Keywords: *Geology, Earthquakes, Social Sciences, Civil Society, Disaster Resilience, Turkey*